

Miljønytt

2. Utgave - 2016 • Årgang 22.

- Matsvinn er en utfordring
- Sirkulær økonomi
- Tips til kompostering
- Sorteringssuperhelter
- Strandrydding

Urørt

Mellom bakker og berg utved havet
fant vi en rullesteinsstrand,
langt unna kontoret og hverdagskravet
fikk vi karret oss i land

Det var ikke spor etter tufter eller mur,
utilgjengeligheten vitna om urørt
Vi visste dog bedre - vi var på ryddetur!
Og flere kubikk senere var oppdraget utført

Lang unna digital pålogging og stress
fikk vi gitt tilbake noe menneskeheten har tatt
Stranda er ren, kropp og sjel i sitt ess
bølgesang og vind i håret gir bonusskatt

Kompostere avfall kan du også gjøre
hjemme, det er ikke så vanskelig som du
tror.

Organisk avfall:

Ressurssløsing og forebygging - Biogass eller kompost

Både nasjonalt og internasjonalt er man klar over at matsvinn er et kjempestort problem og at noe må gjøres. Frankrike har vedtatt en «matkastelov» der forhandlerbransjen plikter å gi spiselig mat til mennesker som trenger det, i stedet for å kaste denne maten.

I høst har dette vært et politisk tema også i Norge. I skrivende stund er situasjonen den at regjeringen med støtte fra Venstre trolig vil stemme mot en slik lov i Stortinget. De mener at Matvett, som er matbransjens satsing på å redusere kasting, gjennom frivillig samarbeid og ordninger vil klare å redusere mengden spiselig mat som havner i søppelet.

Om det er pisk eller gulrot som egner seg best til å redusere mengden matavfall får bli opp til politikerne å bestemme. Uansett vil vi snart se ny teknologi i butikkhyllene, f.eks. såkalt holdbarhetsindikator på visse typer matvarer som kjøtt og fisk. Det vil gjøre det enklere å se når innholdet ikke lenger bør spises.

I flere av de større byene i Sør-Norge er det bygget biogassanlegg der man tar ut metangass fra matavfallet og konverterer den til drivstoff i busser og renovasjonsbiler. Å etablere et slikt anlegg i Troms eller nordre Nordland har vært, og er et diskusjonstema blant avfallsselskapene i Nord-Norge. Et biogassanlegg er en teknisk komplisert fabrikk som ikke er noen hyllevare. De anleggene som er i drift har alle slitt med barnesykdommer i starten.

Enkelte matvarekjeder har som målsetting at 95 prosent av matavfallet skal gå til biogassproduksjon innen 2020. Men bygges det et biogassanlegg vil anlegget for all fremtid være avhengig av at vi kaster mat, for ellers vil ikke fabrikkene ha råstoff! En ny studie fra NTNU, der forskere for første gang har sammenlignet fordelene ved å gjenvinne matavfall kontra fordelene ved å hindre sløsing, viser at forebygging av sløsing gir de beste resultatene. Det gir altså større energigevinst å oppmuntre folk til å jobbe hardere for å kutte matavfallet sitt i stedet for å samle inn matavfall og gjøre det om til biogass. På denne måten tar man også bedre vare på fosfor som i fremtiden blir en mangelvare.

Ved LAS sitt anlegg i Haugen komposterer vi matavfall. Vi lager kjempegod, kortreist kompost. Denne blandingen av jord/kompostert hageavfall og sand gir ypperlig jord til plen og blomsterkasser, og inneholder viktig gjødsel, bl.a. fosfor. Denne komposten deler vi ut hver sommer fra selskapets miljøstasjoner.

Vårt ønske i LAS er at myndighetene i langt større grad prioriterer å forebygge matavfall. Noe matavfall vil det alltid bli, og i distrikts-Norge er luftet storranke en effektiv metode å behandle dette på. Og husk – ikke kjøp inn mer enn du trenger. Takk for maten!

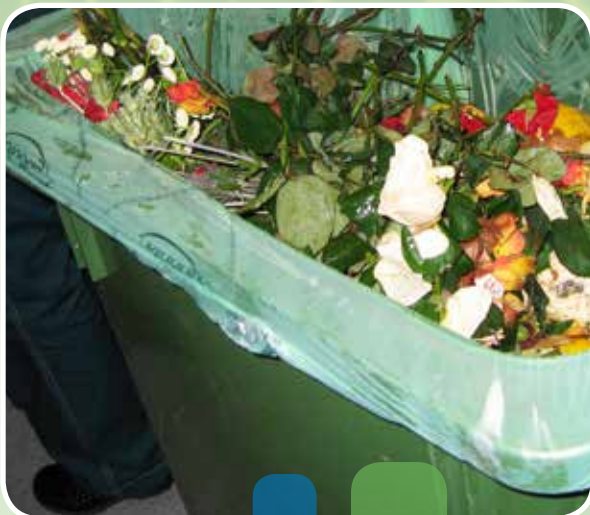
Einar Solvang, daglig leder

Utgiver av LAS Miljønytt:

Lofoten Avfallsselskap IKS, Lekneskroken 3, postboks 99, 8376 Leknes
tlf 76 05 40 30 post@las-lofoten.no
www.facebook.com/las.lofoten www.las-lofoten.no

Matsvinn er en utfordring

I 2015 kastet hver nordmann 439 kg med husholdningsavfall, hvorav 166 kg gikk til materialgjenvinning (SSB). Ifølge Matvett utgjør 46,3 kg av avfallet matavfall, som totalt utgjør 231 000 tonn per år, eller mat tilsvarende en verdi på 12 mrd kroner! Omfanget tilsier faktisk at hver 5 bærepose med matvarer havner i matavfallet, og samlet kunne disse posene mettet opptil 900 000 personer!

En av gjengangerene som ofte havner i bioposen er brød. Hver dag kastes 170 000 brød fordi vi mener det ikke er ferskt **nok**, altså har det ikke rukket å bli “grønt” enda. I de hårde studenttider var brødristeren bra å ha, arme riddere er alltid en slager, og ostemørbrød blir man vel aldri lei av. Rasp til fiskegrateng eller kruttonger er også en mulighet for å ombruke 2, 3, 4 eller kanskje 5 dager gammelt brød.

Matvett skriver videre på sine nettsider at for å produsere ett brød har Nobels Fredssenter regnet ut at det brukes over 2 kvm av verdens matjord. De 170 000 brødene vi kaster bare i Norge, behøver nesten 350 mål matjord for å bli produsert. Hvis et brød i gjennomsnitt koster kr. 25, blir dette brød for over 4 millioner kroner om dagen! I en

verden hvor vi bruker mer enn kloden kan produsere hvert år, og hvor fattigdom fortsatt utgjør et stort problem, må man gjøre sitt beste for at mengden som kastes blir minst mulig.

Matvett skriver i sin sluttrapport 2015 at 61% av det totale matsvinnet kommer fra forbrukere. Det kastes mat i butikkleddet og matindustrien med henholdsvis ca. 21% og 17 %, mens grossistleddet har bare 1 % matsvinn. I en forbrukerundersøkelse oppgis de viktigste årsakene til at mat blir kastet å være “utløpsdato” og “reduisert produktkvalitet”.

Det er lett å tenke at samfunnets gode økonomi gir rom for å kaste mat, samtidig som at kunnskapen om å foredle mat kanskje blir borte i en hektisk hverdag. “Heimlaga” gir fortsatt kvalitetsstempel, og etterspørsel etter å lære gamle teknikker, kunnskap om gode råvarer og hvordan mat lages fra bunnen er stadig økende. Det gir håp om at det iallefall ikke er viljen det står på.

I løpet av perioden 2010-15 har mengden matavfall pr. innbygger gått ned med 12 kg! Og fokuset på dette problemet kan nok tilskrives at det har skjedd en bedring. ForMat-prosjektet til Matvett har nok vært en katalysator til dette, men resultatet er til syvende og sist basert på dine enkelthandlinger - om å bruke eller kaste.

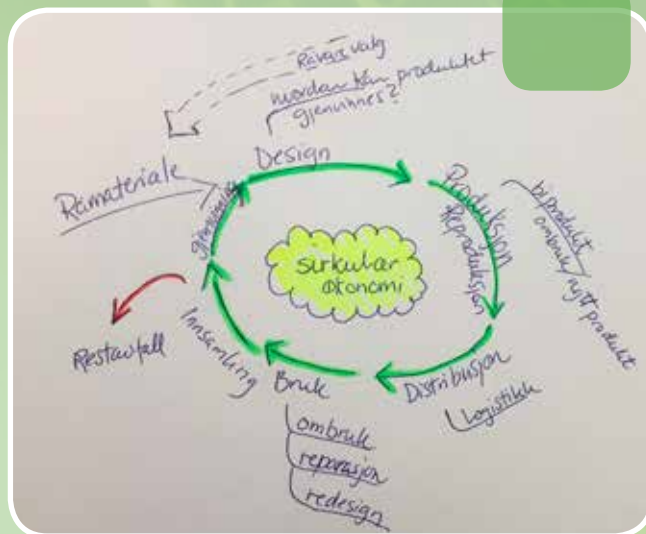
Sirkulær økonomi

“Bruk og kast” er et begrep i samfunnet i dag, der “bruk”-delen er ganske kort og “kast” assosieres med verdiløst. Men med et forbruk som er langt fra bærekraftig, må man tenke nytt.

Tanken om produktets livssyklus er i og for seg ikke ny, men en større bevisstgjøring om at den tidligere verdiløse “kast”-delen har fått verdi da den kan gi råstoff til nye produkter, har kommet tydeligere frem.

Sirkulær økonomi gir muligheter for både miljø, næringsliv og fremtidige arbeidsplasser, og kan også medføre at avfall heller blir fremtidens råvare? Sirkulær økonomi går imidlertid dypere enn materialgjenvinning, da den også har fokus på produkt-design og materialbruk, samt hvordan komponentene i produktet kan brukes videre når den ikke er i bruk lenger. Og dermed hindre sløsing og fremme gjenvinning.

Tenker man allerede i starten på hvordan produktet ender opp etter bruk, kan man også gjøre råvarevalg som gir et bedre resultat. Et eksempel her er teposen. Den kan lages i papir, bomullstråd og gå til kompostering, eller den kan lages med plasttråd, pose i plast og gå til forbrenning.

Naturens egen syklus

Fyller du hendene dine med kompostjord, så holder du like mange mikro-organismer som det finnes mennesker på jorda. LAS Miljønytt står kanskje i fare med å gjenta seg selv, men klarer ikke å la være å bli overveldet over den perfektionismen som naturens syklus utøver. Den er kanskje litt ute av balanse for tiden, men ta utgangspunkt i slik den er ment å fungere.

Jorda vår er full av mineraler og næringsstoffer som planter behøver når de spirer og vokser. Frø er ofte svært små, men å se hvordan de med hjelp av vann, jord og sollys kan vokse seg svært så store er ganske ufattelig. At det lille frøet med DNA er “programmert” til vite hva planten skal bli. Planter er mat for dyr, enten de vokser på land eller er planteplankton i vann. Når en fugl faller til jorden, eller bladene faller om høsten, så kommer de små “ryddedyrene” og bryter dette ned slik at det igjen blir til jord. Næringsstoffene som har vært på sirkulasjon i en blomst, en tomat eller ei kråke blir igjen ført tilbake til jorden, der de vil bli benyttet som bygggesteiner i eksempelvis et tre, en gulrot eller hva med ei ku som gir oss både melk og gjødsel underveis?

Naturen har med andre ord ikke søppel, den bruker alt om igjen og om igjen i en syklus som fungerer så lenge alle leddene fungerer som de skal. Samspill og gjensidig avhengighet er stikkordet, og aktualiserer enda mer hvorfor kloden vår er så viktig å ta vare på.

Har ikke renovasjonsbilen tømt i henhold til tømmekalenderen?

Se våre driftsmeldinger for årsak og eventuelle endringer.

Sjekk www.las-lofoten.no

Tips til kompostering

Ønsker du å kompostere matavfallet, trenger du en varmkompost-binge. Den er isolert og kan derfor "jobbe" hele året. Da slipper du rotter og andre dyr som blir tiltrukket av lukten av mat. Bunnen må være musetett med små luftehull.

Livet i komposten får næring fra det organiske avfallet. Komposten skal ikke være verken for våt eller tørr. Det må også nok luft til, mikrobene trenger oksygen for å puste, slik som oss.

Når man starter med en kompost er det viktig at man har grovt bunnfyll (kvister) for god tilgang på luft, før man har matavfallet i. Legg gjerne i litt god jord med mikrober, for å komme igang. I tillegg må man vende komposten med et grep et par ganger i uka for å tilføre mer luft i toppen.

50-100 kg organisk avfall gir 30-40 kg kompostjord. Sammensetningen av matavfallet gjør at det inneholder en god del vann og det er også rikt på nitrogen. For å få en god næringsbalanse må man tilsette karbonholdig avfall. Kvist og grovt hageavfall inneholder karbon, og fungerer godt som det vi kaller strø. Strø er gjerne tørt og balanserer væsknivået. Tar du en neve kompost og klemmer til, skal du bare så vidt klare å klemme ut litt vann.

Oppstår det sur lukt er det ofte ikke nok lufttilgang, for eksempel i en for fuktig kompost. Da tilsettes mer strø. Det er imidlertid normalt at det lukter litt før varmegang i komposten.

Når komposten er ny, eller går litt sent kan man tilsette litt hesteperler -da blir det gjerne fart på sakene. Søtholdige matvarer har forøvrig samme effekt.

Forholdet mellom nitrogen og karbon er avgjørende for nedbrytningsprosessen, og forholdet mellom matavfall og strø bør henholdsvis være 3 til 1. Lukter det amoniakk og andre illeluktende gasser kan det være et tegn på at det er for mye nitrogen. Går prosessen derimot svært sakte, er det for lite.

I starten når det blir litt varme så kan komposten tiltrekke seg fluer, men når den er i gang så vil det problemet forsvinne. Om man etterhvert skulle få problemer med fruktfluer eller spyfluer, så må man være nøye med å dekke

over ferskt avfall ved å blande det ned i kompostmassen. Jevn tilgang på avfall og lufttilgang vil gi økt temperatur (over 45 grader) og hindre flueeggene i å utvikle seg. Beholderen bør være tett nok til å holde fluene borte, men de kan komme inn med avfallet. Vær oppmerksom på at eggene kan klekkes i sprekker, under lokk og i soner med egnet temperatur. Hold kantene rene med en feiekost eller lignende. Oppdager man kvitmakk i komposten kan disse avlives med varme, enten man øker varmeutviklingen i komposten, eller dynker overflaten med kokende vann.

Kilde: Heftet Ren jord, Grønn hverdag.

Sorteringssuperhelter!

Helge Mobråten fra Grønt Punkt reiser rundt i landet for å kvalitetskontrollere emballasjeplast som går til materialgjenvinning. Det er viktig at plasten er ren og riktig sortert for at materialgjenvinning skal lønne seg. Fredag 30. september var det LAS sin tur, og vi sprettet en tilfeldig ball/bunt på 520 kg plast - der vi måtte gå igjennom hver eneste sekk og pose for å se hva som var korrekt og hva som var feilsortert eller ikke rengjort.

Med denne gjengen gikk det ganske så kjapt, og med den gode sorteringen var det også en grei jobb. Det er ikke like hyggelig å håndtere de få sekkene som inneholder tilgriset plast...

Noen har nok sett for seg et nytt resirkulert "liv" for Batman, men han måtte nok finne sin plass i restavfallet. En plastkurv, en rockering, en halv bordstøvsuger, en plastduk og en plastlekepistol var noe av det andre vi fant som var lagt i feil sekk. For det er ikke all plast som kan gjenvinnes, det er i hovedsak kun emballasje og folie!

Av de 520 kg plast var det kun 17,5 kg som var feilsortert, det utgjør 3,4% og er absolutt godkjent. En sekk med feilsorteringer veide 7 kg og sier noe om hvor tungt restavfallet er i forhold til den plasten som faktisk skal være i sekken.

Hvis renovatørene på hentedagen kommer over en sekk som er for tung, så kan den faktisk bli stående igjen.

Plastemballasjen skal i tillegg være rengjort, slik at den ikke inneholder produktrester. Lukt og hygiene ved håndtering er en av årsakene til det, men også videre bearbeiding av plasten betinger at den er ren. I praksis betyr det at en smør- og salami-pakke vil ha en film av fett igjen når den er tom, og det er helt ok, men produktrester må altså skylles ut før den leveres.

Er plasten svært tilgriset, så skal den kastes som restavfall.

Tusen takk til dere abonnenter som har vært så dyktige med å rengjøre og sortere plasten.

Som hovedregel er det kun emballasje som kan materialgjenvinnes, øvrig plast er restavfall.

Vestvågøy Miljøpris 2016

Det er en ære for oss å motta en miljøpris for den tilretteleggingen vi har gjort for marint avfall de siste årene. Det er gøy å bli satt pris på, men det er også gøy at et avfallsselskap kan bidra til miljøarbeid. Søppel og avfall har i mange år vært sett på som en litt negativt ladet bransje, men i de siste årene har dette heldigvis snudd. Avfallsbransjen er i stor vekst, og sysselsetter omtrent 8000 personer her i landet. I løpet av de siste 30 årene har avfall gått fra å være noe verdiløst man måtte samle på ett sted (deponi) for at det ikke skulle ligge overalt i samfunnet vårt, til å representere viktige råvarer til nye produkter og miljøvennlig energi.

Parallelt med at nytteverdien av avfall har økt, har man også erfart konsekvensen av avfall på feil sted. Mye avfall inneholder miljøgifter, og plast er svært bestandig og det er svært uheldig når dette havner i naturen vår. Denne kunnskapen har gjort at vi i Lofoten Avfallsselskap rett og slett ikke kan la være å gjøre noe for å forsøke å hindre forsøpling. Engasjementet i arbeidet mot marin forsøpling spesielt og forsøpling generelt er også en måte å gi noe tilbake til dere som innbyggere. Fra å være ren idealisme har det nå kommet inn noen midler til arbeidet fra Fylkesmannen i Nordland og Miljødirektoratet, og vi har kunnet øke engasjementet vårt.

Selve prisen mottok vi på Lofoten Matfestival 24. september. Prisen ble overrakt av ordfører Remi Solberg, med blomster og en sjekk på kr 10.000,-. Daglig leder Einar Solvang mottok prisen og takket på vegne av selskapet. I talen la han vekt på at prisen også er til alle de frivillige som har deltatt i ryddingen, samt transportører og Kystvaken som har bidratt med henting av avfall. Det er, når Miljønytt går i trykken, ikke klart hva pengene skal gå til.

Etterpå ble det kakespising sammen med LAS kollegaer og de andre vinnerne. Vi gratulerer Christian Mide og ConseptMed med Næringsprisen, og Tone Johanne Pedersen med Kulturprisen.

Daglig leder Einar Solvang holder takketalen i Lofothallen, mens prosjektleder Monica Kleffeltgård Hartviksen viser frem diplom og blomster.

Strandrydding i Lofoten

Rydding på utilgjengelige steder!

Vi erfarer at majoriteten av ryddere helst rydder et (eller flere) områder som de har et forhold til, enten ved at det er nærhet til bolig eller fritidsbolig, eller at det er et lett tilgjengelig sted med synlig avfall. Det marine avfallet ligger imidlertid mange flere steder også, og vi ønsker jo at **hele** kysten vår skal være ren for avfall.

Vi har vært så heldige å få midler fra Miljødirektoratet for å rydde på det vi har valgt å

kalle utilgjengelige steder. En minoritet av strandryddere har virkelig benyttet mulighetene til å få turer dit man ikke ferdes så ofte, med RIB både på bølger og flatt hav! En flott naturopplevelse, og et godt bidrag for en ren natur.

Terreng

Det heter litt misvisende strandrydding, for kysten vår består jo ikke bare av strender. Både kratt, gress og rullesteinsstrender er kjent terreng for de fleste, men det er også noen større steiner å klatre over. Dette setter store krav til båtfører som skal få folk i land, og ut i båten igjen, mens flo/fjære og vindstyrke/-retning av og til har satt ferdighetene ytterligere på prøve. Ei god treningsøkt er det iallefall.

Gammelt og nytt

Et av spørsmålene som ofte dukker opp er om det nytter å rydde og om det blir mindre avfall. Ved å rydde bort det gamle som har ligget lenge, vil man kunne observere om det nye avfallet som har kommet inn, er av nyere eller eldre dato. Det er lenge siden bæreposen fra Cubus (se bildet) forlot butikken, det ser vi på designet. Men hvor lenge den har ligget på Horseidet før den ble fjernet, og hvor lenge den har ligget i havet før den kom dit, kan vi ikke si noe om før vi har en ren strand som utgangspunkt og kunnskap om når avfallet ble mistet. Derfor er registreringen som vi har, viktig for å se forskjeller i avfallstype på avveie over tid, og den gir kunnskap vi tar med oss år for år.

Øverst: Rydding ved Steinberget, midten: Maria Tetlie fant en gammel Cubus bærepos, nederst t.v.: Kystvakten bistod med innhenting av "fangsten" (foto: Kystvakten), og nederst t.h: ikke alt er hva det ser ut som, dette er en beholder. (Foto: June Grønseth)

Strandryddeuka

Årets strandryddeaksjon tar vistnok ikke slutt før snøen kommer. Tidens beste i Lofoten med 86 aksjoner gjennomført og en tonnasje på over 35! Moskenes har tidligere hatt bare noen få aksjoner, men har i år økt til hele 25 i antallet - det er kjempebra!

Etter at Miljønytt går i trykken, skal rapporten skrives og vi gleder oss til og sette oss ned å se hva tallene forteller oss i år. 781 personer har vært med å rydde. Vi er godt fornøyd med resultatet, og sender en stor takk til alle som har bidratt for at vi skal ha det renere her i Lofoten. Rapporten legges i sin helhet ut på www.cleanuplofoten.no når den er klar.

Øverst: Rydding på Reine (foto: Runhild Olsen), midten: tau og snurrevad er en gjenganger, nederst t.v.: en glad ryddegjeng ryddet tilsammen 12 m3 som utgjorde 1500 kg i Stokkvika, Moskenes (foto: June Grønseth) og nede til høyre: noen gir virkelig alt for å få tak i den siste plastbiten.

Artikkel	Antall. (p.t. 17.10)
1. Tau u/ 50 cm	5321
2. Isoporbiter > 10 cm	2704
3. Drikkeflasker, plast (utland)	2378
4. Drikkeflasker, plast (norge)	2334
5. Pakkebånd, strips	2318
6. Tau o/50 cm	1990
7. Matemballasje (plast)	1975
8. Garnringer, flottører	1962
9. Korker	1448
10. Lokk/korker	1275
11. Plastposer	1081
12. Olje-/bensinkanner	614
13. Oppvaskmiddelflasker	563
14. Snusbokser	482
115 Emballasje (bad, vaskerom)	465

Fra venstre: Monica Kleffeltgård Hartviksen, Fredrik Johannessen, Boy Asle Markussen, Kriss Rokkan Iversen, Svein H.H. Tennes, Silje Berger, Roger Nybakk, Elling Lorentsen, Hege Rasmussen, Bo Eide, Trine Moland, Sigfús Kristmannsson, Anja Meland Rød, Kennet Lyster, Kjersti E.T. Busch, Ann-Helen Ernstsen, Lene Gjelsvik, Brit Uglem Blomsø, Dina M. Aspen, Lise K. Gulbransen, Mari Kristin Martinsen, Oddlaug E. Knutsen og Heidi Ruud. Berit Pettersen, Einar Solvang og Gjermund Vian var ikke tilstede da bildet ble tatt.

Workshop i Lofoten

Ca 30% av artikkelfunnene stammer direkte fra fiskerirelatert aktivitet, og på topp av vår liste over funn troner tau kortere en 50 cm (blant annet mye bøtingskapp) med nesten dobbelt så mange tellinger som 2. plassen. Det er mange kilder til forsøplingen og en av dem er som nevnt fiske. Derfor har vi i samarbeid med Norges Fiskarlag for 2. år på rad invitert eksperter innenfor ulike fagområdet rundt fiskeri til en workshop. Temaet var marin forsøpling, fiskeri og havbruk og av de 25 deltakerene var både myndigheter, forskere, fiskeri- og havbruksbransjen og forhandlere representert i Mortsund. Kjersti E.T. Busch loset oss i kraft av å være møteleder gjennom faglige innspill og påfølgende diskusjoner, og både materialvalg, produsentansvar, digitale ryddeverktøy og mottaksproblematikk av avfall i havner/kaier stod på dagsorden. En oppsummering av hva vi kom frem til står på nettsiden www.cleanuplofoten.no

Konsentrasjon rundt bordet når Sjømat Norge ved Brit Uglem Blomsø holder sitt innlegg. Lengst t.v.: I pausen klarer man også å finne litt marint avfall. Her har Miljø- og Fiskeridirektoratet funnet fiskegarn.

NB! Trykkimpregnert trevirke

Vi må be om at dere må bli enda flinkere til å sortere trykkimpregnert trevirke som egen avfallstype, og ikke legge denne sammen med urent trevirke!

CCA-(krom, kobber, arsen) impregnert trevirke og kreosot er farlig avfall, og må IKKE blandes med urent trevirke. Dette gjelder uansett om det impregnerte trevirket er malt eller behandlet på annet vis. Impregnert trevirke avgir giftig røyk og giftig aske og kan derfor ikke sendes til energigjenvinning sammen med urent trevirke. Da man får alt for høye verdier av miljøgifter.

Urent eller forurensset trevirke er malt, oljet eller beiset trevirke, og treprodukter som sponplater, MDF-plater, huntonitt og kryssfiner. Dette er en avfallstype som MÅ holdes adskilt fra impregnert trevirke.

På miljøstasjonene holdes dette adskilt med 2 separate containere, merket med henholdsvis urent trevirke og trykkimpregnert trevirke. Takk for at du bidrar!

Skal du pusse opp hjemme?

Entreprenører og byggeselskap har sorteringsgrad og avfallsplaner å forholde seg til ved bygging. Er det større renoveringsprosjekter eller riving av bygg kreves det også at det utføres en miljøsanering før man starter, for å avdekke og identifisere farlig avfall så det ikke kommer på avveie i rivingsprosessen, men kan bli levert til godkjent mottak.

Det er mange privatpersoner som er praktisk anlagte og gjør dette selv. Å håndtere hammer, gjærsag, tapetkniv og malerkost er kanskje ikke noe hokus pokus, men pass på at du tar hånd om evt. farlig avfall og kildesorterer så godt du kan.

I mange tilfeller kan sekkeløsninger og mindre containere være en bedre løsning enn å ha alt sammen samfengt i en stor container. Det er forskjell i prisen på de ulike avfallstyper og usortert avfall er selvsagt klart det dyreste (det skal jo lønne seg å sortere).

For å finne ut hvor du evt. har farlig avfall anbefaler vi brosjyren "Proffe råd om byggavfall" som veiledning. Du finner link til denne på www.las-lofoten.no under fanen bedrift, avfallsplan og miljøsanering. Her kan du lese om isolerglassvindu og fugemasse med PCB eller klorparafiner, ytterdører (oftest med gult skum) og garasjeporter med KFK eller HKFK gass, vinylfliser eller rørisolasjon med asbest, cellegummi med bromerte flammehemmere, samt terrasser og utvendige trapper i trykkimpregnert tre. Eternitt med asbest finner man både i utvendig kledning og takplaster, vindsperre i yttervegg og plater til lettvegger. Og selvsagt skal malingsrester, lim og lakk leveres som farlig avfall.

Foto: Loop

Miljønytt retter: I forrige utgave kom vi i skade for å gi vår kollega Odd Arne nytt etternavn. Det skal være selvsagt være Rasmussen. Vi beklager!

Kildesorter - enda mer!

Her i Lofoten har vi potensiale til å sortere ut 200 tonn husholdningsplast, vi sorterer per i dag omtrent halvparten. Mange av dere er kjempeflinke, men noen lar nok fortsatt for mye gå i restavfallsdunken.

Glass- og metallemballasjecontainerne tømmes også stadig oftere, men det er fortsatt mer å gå på. Det samme gjelder papir/kartong og matavfall. Kildesortering er viktig for å ta vare på ressursene, vi sparer både råvare og energi på å gjenvinne denne.

For hver kilo plast som material gjenvinnes, sparer man to kilo olje og 2 kilo CO₂. Det er bra for både samfunnet og kloden vår!

Vi har fått mange tilbakemeldinger etter at vi begynte med husholdningsplasten spesielt, på at det blir så god plass i restavfallet. Flere har til og med gått ned en dunkstørrelse og er fornøyd med prisbesparelsen, samtidig som man får en liten a-ha opplevelse av mengdene med plastavfall.

Foto: Loop/Johnny Syversen

Levering av hageavfall

Som privatperson får du levere hageavfall, opp til en bilhenger gratis.

Lastebil- og traktorlass med hageavfall må leveres direkte til Haugen. Dette gjelder både privat-husholdninger og bedrifter, men bedrifter betaler kr 0,65 per kilo, så hvis du leier fagfolk til ryddejobben, blir det ikke lengre gratis.

Meld fra om eierskifte og adresseendring!

Husk å melde adresseendring og eierskifte til oss: post@las-lofoten.no eller tlf 76 05 40 30.

Eventuell avtalegiro må abonnenten selv avslutte i sin bank, vi har ikke tilgang til å gjøre det fra LAS.

**Sammen holder vi
Lofoten ren!**

Følg oss på facebook og internett:

www.facebook.com/las.lofoten

www.las-lofoten.no

